Est. Sept 1994 2(f) & 12 (B): March 2006

Hanuman Shikshan Prasarak Mandal, Sonpeth's

LATE RAMESH WARPUDKAR ARTS, COMMERCE & SCIENCE COLLEGE, SONPETH. DIST. PARBHANI 431516 (MS)

NAAC Accredited with Grade- B

(Affiliated to: Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded)

Ph. (02453) 240 142 Fax. (02453)240 142 Principal: 09423 779 000

Web: www.warpudkarcollege.com Email:lrwcsnpt@rediffmail.com./shreyavasant2010@gmail.com

Shri. P.R. Kadam
President

Dr. V.D. Satpute
Principal

Late.Ramesh Warpudkar College Sonpeth Dist.Parbhani (M.S.)

Departmental Activity Report

Name of the Department: Sociology

1. Name of the Activity: --Study tour- at -Daulatabad ,khulatabad Aurangabad,Ghrushaneshwar.-------
2. Date: --19/9/24-------------------------
3. Place & Time:-daulatabad khulatabad Aurangabad,Ghushaneswar.6:00am -----------
4. Objectives of the Programme:---In a one-day educational trip organized by sociology department, by visiting various historical, religious and memorial places in Verul and Aurangabad, the students were given information and their knowledge was enhanced, various topics were discussed in the company of the students. done--------
5. Guests/Resource Persons:-Dr Sunita Tengse,Dr Mohan Misal,Dr Shivaji Ambhure----
6. Abstract of the Programme: ---It is an important tourist spot in the city of Aurangabad and it dates back to the Nizam period. There is a water powered chakki (flour mill). This is the reason why this place is called Panchakki. The water coming to this place is brought from around six km from outside the city through an underground canal.Water brought from a canal, a masterpiece of technology, architecture; Visited a heritage millAurangabad district is considered as one of the tourist areas of the state. There are many monuments in this district which preserve the historical heritage. There are many things to see in this district like forts, forts, gates. Among these, the most important and curious place is Panchakki. The use of technology in this place is worth seeing.What is Panchakki?It is an important tourist spot in the city of Aurangabad and it dates back to the Nizam period. There is a water powered chakki (flour mill). This place is called Panchakki for this reason. The water coming to this place is brought from around six km from outside the city through an underground canal. The same water then falls from a height of 20 feet into a large basin in the form of a man-made waterfall. This place is a fine example of medieval engineering.---A day trip to Verul Ghrishneshwar Khultabad Daulatabad and Aurangabad was organized on 19th September 2023 by Department of Sociology at K Ramesh Varpukar College. At 4:30 in the morning, Principal Dr. Vasant Satpute gave greetings in the presence of students of Sahal College and the trip started from the college.Verul near Aurangabad is world famous for its caves. But it is also known as the native village of Chhatrapati Shivaji Maharaj. This story about the Verul fort of Shivaji Maharaj's father Shahajiraj Bhosale.Verul is the native village of Shahajiraje Bhosale. Even today, the remains of the fort of Malojiraje Bhosale, the father of Shahaji Raja and grandfather of Chhatrapati Shivaji Maharaj can be seen in Verul. Every year on 18 March, Shahaji Raja's birth anniversary is celebrated

in Verul. History records that on 23 January 1664, Shahaji Raje fell from his horse while hunting in Hodegiri forest near Bangalore.Students were informed about the design and construction of the temple by visiting the Bhadra Maruti temple in Khultabad and also visiting the Ghrishneshwar Shiva temple which is one of the twelve Jyotirlingas.---It is an important tourist spot in the city of Aurangabad and it dates back to the Nizam period. There is a water powered chakki (flour mill). This is the reason why this place is called Panchakki. The water coming to this place is brought from around six km from outside the city through an underground canal.Water brought from a canal, a masterpiece of technology, architecture; Visited a heritage millAurangabad district is considered as one of the tourist areas of the state. There are many monuments in this district which preserve the historical heritage. There are many things to see in this district like forts, forts and gates. Among these, the most important and curious place is Panchakki. The use of technology in this place is worth seeing.What is Panchakki?It is an important tourist spot in the city of Aurangabad and it dates back to the Nizam period. There is a water powered chakki (flour mill). This is the reason why this place is called Panchakki. The water coming to this place is brought from around six km from outside the city through an underground canal. The same water then falls from a height of 20 feet into a large basin in the form of a man-made waterfall. This place is a fine example of medieval engineering.Panchakki is a 17th century structure. The alchemy of turning the stone by creating water pressure in the watermill has been achieved. This idea has been implemented almost 400 years ago. Malik Ambar has contributed a lot in setting up this mill. He brought water to Panchakki through canals. Also, in the early and late 17th century, these mills were constructed in two such areas. Initially, Malik Ambar worked on 'Nahar-e-Ambari'. The water carried over the wall then falls into the cistern.Later in the seventeenth century, the 'Canal.---------------

7. Total Beneficiaries: --26---------------------------
8. Achievements/ Outcomes: --In a one-day educational trip organized by sociology department, by visiting various historical, religious and memorial places in Verul and Aurangabad, the students were given information and their knowledge was enhanced, various topics were discussed in the company of the students. -----------

PRINCIPAL
Late Ramesh Warpudkar (ACS)
College, Sonpeth Dist. Parbhani

हनुमान शिक्षण प्रसारक मंडळ सोनपेठ संचलित

कै. रमेश वरपुडकर महाविद्यालय, सोनपेठ, जि. परभणी

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

.... समाजशास्त्र विभाग .... -- --- -------- विभाग /समिती

॥ ज्ञानात धर्म ततः सुखम् ॥

शैक्षणिक वर्ष : 2023-2024

भाग – अ		
उपक्रम / कार्यक्रमाचे क्रमांक		७
उपक्रम / कार्यक्रमाचे नाव		शैक्षणिक सहल
दिनांक-		१९/९/२३
उपक्रम / कार्यक्रमाचे स्वरूप		वेरूळ,खुलताबाद घृष्णेश्वर दौलताबाद आणि औरंगाबाद येथे विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक एकदिवसीय शैक्षणिक सहल काढण्यात आली
उद्देश	१	अभ्यासाव्यतिरिक्त शैक्षणिक उपक्रम राबवणे
	२	ऐतिहासिक स्थळांना भेट देणे
	३	धार्मिक स्थळांना भेट देऊन इतिहास जाणून घेणे
	४	ऐतिहासिक स्मृती स्थळांना भेट देणे
	५	
प्रमुख पाहुणे / मार्गदर्शक / व्याख्याते		डॉ सुनिता टेंगसे, डॉ मोहन मिसाळ, डॉ शिवाजी अंभोरे
उद्घाटक, उपस्थिती		प्राचार्य डॉक्टर वसंत सातपुते आणि पालक वर्ग
ठिकाण		सोनपेठ वेरूळ खुलताबाद घृष्णेश्वर दौलताबाद औरंगाबाद
उपस्थिती	विद्यार्थी	२१
	कर्मचारी	३
	इतर	२
	एकूण	२६

Late Ramesh Warpudkar Colleege Sonpeth Dist.Parbhani (M.S.)

भाग – ब
उपक्रम / कार्यक्रमाचे क्रमांक संक्षिप्त विवरण

के रमेश वरपुकर महाविद्यालयातील समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने दि १९ सप्टेंबर 2023 रोजी वेरूळ घृष्णेश्वर खुलताबाद दौलताबाद आणि औरंगाबाद येथे एक दिवसीय सहल आयोजित करण्यात आली. सकाळी साडेचार वाजता या सहल महाविद्यालयात प्पालक विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीत प्राचार्य डॉक्टर वसंत सातपुते यांनी शुभेच्छा दिल्या आणि महाविद्यालयातुन सहल निघाली.

औरंगाबादजवळचं वेरूळ जगप्रसिद्ध आहे तिथल्या लेण्यांसाठी. पण छत्रपती शिवाजी महाराजांचं मूळ गाव, अशीही याची ओळख सांगितली जाते. शिवाजी महाराजांचे वडील शहाजीराजे भोसले यांच्या वेरूळच्या गढीबद्दलची ही गोष्ट. वेरूळ हे शहाजीराजे भोसले यांचं मूळ गाव. आजही वेरूळात शहाजी राजांचे वडील आणि छत्रपती शिवाजी महाराजांचे आजोबा मालोजीराजे भोसले यांच्या गढीचे अवशेष पाहायला मिळतात.दरवर्षी 18 मार्चला वेरूळ इथे शहाजीराजांच्या जयंतीचा कार्यक्रम केला जातो. 23 जानेवारी 1664 रोजी बंगळूरजवळील होदेगिरीच्या जंगलात शहाजीराजे शिकारीसाठी गेले असता घोड्यावरून पडून त्यांचा मृत्यू झाला, असे दाखले इतिहासात दिले जातात.

खुलताबाद येथील भद्रा मारुती या मंदिरास भेट दिली तसेच बारा ज्योतिर्लिंगापैकी एक असणारे घृष्णेश्वर या शिव मंदिराला भेट देऊन तेथील मंदिराची रचना व बांधकाम याविषयी विद्यार्थ्यांना माहिती देण्यात आली

दौलताबादचा किल्ला, ज्याला देवगिरी किल्ला असेही म्हणतात, हा महाराष्ट्रातील औरंगाबाद जिल्ह्या मधील, दौलताबाद गावात स्थित एक ऐतिहासिक किल्ला आहे. ही यादव घराण्याची राजधानी होती (9 वे शतक-14वे शतक

CE), थोड्या काळासाठी दिल्ली सल्तनतची राजधानी (1327-1334), आणि नंतर अहमदनगर सल्तनतची (1499-1636) दुय्यम राजधानी.6व्या शतकाच्या आसपास, देवगिरी हे पश्चिम आणि दक्षिण भारताकडे जाणाऱ्या कारवां मार्गासह, सध्याच्या औरंगाबाद जवळील एक महत्त्वाचे उंचावरील शहर म्हणून उदयास आले.शहरातील ऐतिहासिक त्रिकोणी किल्ला सुरुवातीला 1187 च्या आसपास पहिला यादव राजा, भिल्लमा पाचवा याने बांधला होता. 1308 मध्ये, हे शहर दिल्ली सल्तनतच्या सुलतान अलाउद्दीन खल्जीने जिंकले होते, ज्यांनी भारतीय उपखंडाच्या बहुतेक भागावर राज्य केले होते. 1327 मध्ये, दिल्ली सल्तनतच्या सुलतान मुहम्मद बिन तुघलकने शहराचे नाव देवगिरीवरून दौलताबाद केले आणि आपली शाही राजधानी दिल्लीहून शहरात हलवली, दिल्लीच्या लोकसंख्येने दौलताबाद येथे स्थलांतर करण्याचा आदेश दिला. तथापि, मुहम्मद बिन तुघलकने 1334 मध्ये आपला निर्णय उलटवला आणि दिल्ली सल्तनतची राजधानी दिल्लीला परत हलवण्यात आली. 1499 मध्ये, दौलताबाद अहमदनगर सल्तनतचा एक भाग बनले, ज्यांनी त्यांचा दुय्यम राजधानी म्हणून वापर केला. १६१० मध्ये, दौलताबाद किल्ल्याजवळ, औरंगाबादचे नवीन शहर, ज्याचे नाव खडकी होते, अहमदनगर सल्तनतची राजधानी म्हणून काम करण्यासाठी इथिओपियन लष्करी नेता मलिक अंबरने स्थापन केले होते, ज्याला गुलाम म्हणून भारतात आणले गेले होते परंतु ते अहमदनगर सल्तनतचे लोकप्रिय पंतप्रधान झाले. दौलताबाद किल्ल्यावरील सध्याच्या काळातील बहुतेक तटबंदी अहमदनगर सल्तनत अंतर्गत बांधण्यात आली होती.वेरूळलाही त्यांच्या गढीजवळ स्मारक उभारण्यात आलं आहे. इथे शहाजीराजे यांचे वडील मालोजीराजे यांचं निवासस्थान होतं. या गढीच्या भिंतींचे, बुरूजाचे आणि निवासस्थानाचे अवशेष आज इथे बघायला मिळतात.गढीच्या परिसरात 2004 ते 2006 दरम्यान राज्य पुरातत्व विभागातर्फे उत्खनन करण्यात आलं. "या उत्खननामध्ये मूदपाकखाना, खोल्यांच्या खोल्यांचे अवशेष, पूर्व-पश्चिम भिंतीचा काही भाग तसंच धान्य कोठारं मिळाली", अशी माहिती राज्य पुरातत्त्व विभागाचे समन्वयक कानाजी डक यांनी दिली.

वेरूळ इथं असलेला शहाजी राजे यांचा पुतळा

"पाच ठिकाणी लाल दगडातील गणपतीची मूर्ती, चांदीची अंगठी, तांब्याची नाणी, भाजलेल्या मातीचे दिवे, गळ्यातील दागिना, प्राण्यांच्या मूर्ती, काचेचे आणि मौल्यवान दगड तसंच शंखाच्या आणि काचेच्या बांगड्या मिळाल्या," असंही कानाजी डक यांनी दिली.

शहाजी राजे यांचं स्मारक वेरूळ इथं या गढीच्या परिसरात सध्या एक ते पावणेदोन मीटर जाडीच्या आणि चार ते पाच मीटर उंचीच्या मातीच्या भिंती उभ्या आहेत. या भिंती उभारताना माती, तण आणि कोंडा याचा वापर झाला आहे. पाच मीटर उंचीचा बुरूज इथे आहे. मालोजीराजांच्या गढीचं संरक्षित क्षेत्र सोडून दर्शनी भागात शहाजीराजांचं स्मारक उभारण्यात आले आहे येथे भेट दिली. औरंगजेबाची कबर आणि त्यांच्या गुरुची कबर या ठिकाणी भेट देऊन यासंदर्भातील माहिती विद्यार्थ्यांना देण्यात आली

बीबी का मकबरा या ऐतिहासिक वास्तूस भेट देऊनबीबी का मकबरा हे महाराष्ट्रातील औरंगाबाद शहरात वसलेले आहे, जे आग्रा येथील प्रसिद्ध ताजमहालासारखे आहे. मुघल सम्राट औरंगजेबाची पत्नी दिलरास बानो बेगम या नावाने ओळखल्या जाणाऱ्या राबिया उल-दौरानीच्या आश्चर्यकारक समाधीला बीबी का मकबरा म्हणतात. १६६१ मध्ये औरंगजेबाच्या मुलाने आपल्या आईच्या सन्मानार्थ बीबी का मकबरा उभारला. हे सुंदर स्मारक ताजमहालासारखेच आहे, जे त्याच्या डिझाइनसाठी प्रेरणा स्रोत म्हणून काम करते. परिणामी, बीबी का मकबरा अनेकदा दख्खनचा ताज म्हणून ओळखला जातो. औरंगजेबाच्या राजवटीत उभारलेल्या सर्वात मोठ्या इमारतींपैकी एक म्हणजे बीबी का मकबरा होय.

औरंगाबाद शहरातील हे एक महत्त्वाचे पर्यटनस्थळ असून ते निजामकालीन आहे. येथे पाण्यावर चालणारी चक्की (पिठाची चक्की) आहे. याच कारणामुळे या ठिकाणाला पानचक्की असे म्हणतात. या ठिकाणावर येणारे पाणी शहराच्या बाहेरून तब्बल सहा किमीवरून जमिनीच्या खालून एका नहरीद्वारे आणले जाते.

नहरीमधून पाणी आणलं, तंत्रज्ञान, स्थापत्याचा उत्कृष्ट नमुना; वारसा जपणाऱ्या पानचक्कीला भेट दिल

औरंगाबाद जिल्ह्याला राज्यातील पर्यटन क्षेत्रापैकी एक मानले जाते . या जिल्ह्यात ऐतिहासिक वारसा जपून ठेवणाऱ्या अनेक वास्तू आहेत. या जिल्ह्यातील गड, किल्ले, दरवाजे अशा अनेक गोष्टी पाहण्यासारख्या आहेत. यामध्ये सर्वात महत्त्वाचे आणि कुतूहल निर्माण करणारे ठिकाण म्हणजे पानचक्की होय. या ठिकाणी तंत्रज्ञानाचा खुबीने केलेला वापर पाहण्यासारखा आहे.

पानचक्की म्हणजे काय ?

औरंगाबाद शहरातील हे एक महत्त्वाचे पर्यटनस्थळ असून ते निजामकालीन आहे. येथे पाण्यावर चालणारी चक्की (पिठाची चक्की) आहे. याच कारणामुळे या ठिकाणाला पानचक्की असे म्हणतात. या ठिकाणावर येणारे पाणी शहराच्या बाहेरून तब्बल सहा किमीवरून जमिनीच्या खालून एका नहरीद्वारे आणले जाते. नंतर हेच पाणी .20 फुट उंचीवरुन एका

मानवनिर्मित धबधब्याच्या स्वरुपात एका मोठ्या हौदमध्ये पडते. हे ठिकाण म्हणजे मध्ययुगीन अभियांत्रिकीचे एक उत्तम उदाहरण आहे.

पानचक्की सतराव्या शतकातील वास्तू आहे.पाणचक्कीमध्ये पाण्याच्या दाब निर्माण करुन दगडी जाते फिरवण्याची किमया साध्य केलेली आहे. ही कल्पना तब्बल 400 वर्षांपूर्वीच अमलात आणलेली आहे. ही चक्की उभी करण्यात मलिक अंबरचे मोठे योगदान आहे. त्याने नहरींच्या माध्यमातून पानचक्की या ठिकाणावर पाणी आणले. तसेच 17 व्या शतकाच्या सुरुवातीला आणि उत्तरार्धात अशा दोन भागात या पानचक्कीचे बांधकाम झाले. सुरुवातीला मलिक अंबरने 'नहर-ए-अंबरी'चे काम केले होते.भिंतीवर नेण्यात आलेले पाणी नंतर हौदामध्ये पडते. नंतर सतराव्या शतकात 'नहर-ए-पाणचक्की'चे बांधकाम करण्यात आले. पाणचक्कीच्या या परिसरात सुफी संत बाबा शहा मुसाफीर हे राहत असत. मुसाफीर यांचे शिष्य बाबा शहा महमूद यांनी या पानचक्कीचे बांधकाम केलेले आहे. नहरीमधून आणलेले पाणी नंतर भिंतीवर नेण्यात आले. तेच पाणी नंतर खालच्या हौदात पडते. पाणी खाली पडताना मोठा धबधबा निर्माण होतो. हाच धबधबा पाहण्यासाठी लोक या स्थळाला आवडीने भेट देतात.

पानचक्कीच्या हौदाचे वैशिष्य म्हणजे

भिंतीवर नेण्यात आलेले पाणी नंतर थेट खाली हौदात पडते. हा हौद साधारणत: 160 फूट लांब आणि 31 फूट रुंद आहे. या हौदात पडणारे पाणी नंतर खाम नदीत जाते. येथे एक मशीदसुद्धा आहे. या मशिदीचे बांधकाम मनाला भुरळ घालणारे आहे. समाजशास्त्र विभागामार्फत आयोजित एक दिवशी एक दिवशीय संगीत प्राध्यापक डॉक्टर मोहन मिसाळ प्राध्यापक डॉक्टर शिवाजी अंभोरे यांनी विद्यार्थ्यांना माहिती दिली आणि ही एक दिवशीय सहलीतील विद्यार्थीरात्री १२:३० ला सोनपेठ येथे विद्यार्थी शिक्षक प्रतिनिधी मार्गदर्शक असे एकूण २६ जन परतले . विद्यार्थ्यांना घरपोच सोडण्यात आले.

उपक्रम / कार्यक्रमाची उपयुक्तता

माझ्या शास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित एकदिवसीय शैक्षणिक सहलीत वेरूळ आणि औरंगाबाद परिसरातील विविध ऐतिहासिक, धार्मिक, स्मृती स्थळांना भेट देऊन त्या अनुषंगाने माहिती देण्यात विद्यार्थ्यांना माहिती देऊन त्यांच्या ज्ञानात भर टाकण्यात आले, विद्यार्थ्यांच्या सहवासात विविध विषयांवर चर्चा झाली सहभोजन आणि सहप्रवास यातून जपानीविद्यार्थ्यि यांच्यात जवळीकता निर्माण होण्यास मदत झाली

भाग – क

उपक्रम / कार्यक्रमाचे खर्चाचे विवरण

अ क्र	खर्च करण्यात आलेल्या वस्तूचे विवरण	झालेला खर्च (रु)	शेरा
	बॅनर चहा नाश्ता जेवण प्रवेश फीस बस भाडे	१२५००	
एकूण खर्च		१२५००	

अहवाल सादर करणाऱ्या समिती / विभाग समाजशास्त्र विभाग

पद	नाव	स्वाक्षरी

Late Ramesh Warpudkar Colleege Sonpeth Dist.Parbhani (M.S.)

PRINCIPAL
Late Ramesh Warpudkar (ACS) College, Sonpeth Dist. Parbhani

समिती अध्यक्ष/ विभाग प्रमुख	डॉ सुनिता टेंगसे	
समन्वयक	डॉ सुनिता टेंगसे	
सदस्य	डॉ मोहन मिसाळ, डॉ शिवाजी अंभोरे समाजशास्त्र विभागातील विद्यार्थी	
अहवाल सदर केल्याचा दिनांक: २०/९/२३ / /२०		

PRINCIPAL
Late Ramesh Warpudkar (ACS)
College, Sonpeth Dist. Parbhani

टीप: सोवत कार्यक्रमाचे GEO TAGGED फोटो व वर्तमानपत्रातील बातम्या जोडाव्यात

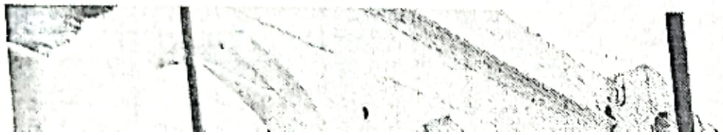

Latitude: 19.88957
Longitude: 75.315669
Elevation: 589.94±2 m
Accuracy: 31.8 m
Time: 19-09-2023 18:23
Note: Sociology dep study Tour 23_24,Late Ramesh Warpurdkar College, Sonpeth
Powered by NoteCam

DO NOT ENTER
IN WATER
POND.
Latitude: 19.89982
Longitude: 75.319906
Elevation: 613.5±14 m
Accuracy: 7.1 m
Time: 19-09-2023 17:57
Note: Sociology dep study Tour 23_24,Late Ramesh Warpurdkar College Sonpeth
Powered by NoteCam

Latitude: 19.900268
Longitude: 75.320003
Elevation: 613.49±15 m
Accuracy: 652.8 m
Time: 19-09-2023 17:43
Note: Sociology dep study Tour 23_24,Late Ramesh Warpurdkar College, Sonpeth
Powered by NoteCam

भारत रत्न
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ
हनुमान शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित
कै. रमेश वरपुडकर महाविद्यालय,
सोनपेठ जि. परभणी
शैक्षणिक सहल
Latitude: 19.892636
Longitude: 75.314554
Elevation: 603.83±14 m
Accuracy: 8.4 m
Time: 19-09-2023 17:12
Note: Sociology dep study Tour 23_24,Late Ramesh Warpurdkar College, Sonpeth
Powered by NoteCam

मालोजीराजे भोसले गढी
शहाजीराजे भोसले स्मार
वेरूळ जि.
Latitude: 20.025273
Longitude: 75.166298
Elevation: 624.73±19 m
Accuracy: 8.8 m
Time: 19-09-2023 11:34
Note: Sociology dep study Tour 23_24,Late Ramesh Warpurdkar College, Sonpeth
Powered by NoteCam

Latitude: 20.005148
Longitude: 75.191494
Altitude: 734.8±17 m
Accuracy: 3.9 m
Time: 19-09-2023 12:34
Note: Sociology dep study Tour 23_24 Late Ramesh Warpurdkar College, Sonpeth
Powered by NoteCam

Latitude: 20.025096
Longitude: 75.166281
Elevation: 624.73±18 m
Accuracy: 3.9 m
Time: 19-09-2023 11:31
Note: Sociology dep study Tour 23_24,Late Ramesh Warpurdkar College, Sonpeth
Powered by NoteCam